

Suvestinė redakcija nuo 2016-10-18 iki 2017-04-28

Įsakymas paskelbtas: TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14100

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 M. PROGRAMOS PRIEMONĖS
„RIZIKOS VALDYMAS“ VEIKLOS SRITIES „PASĖLIŲ, GYVŪNŲ IR AUGALŲ
DRAUDIMO ĮMOKOS“, SUSIJUSIOS SU PASĖLIŲ IR AUGALŲ DRAUDIMO ĮMOKŲ
KOMPENSAVIMU, ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2016 m. gegužės 25 d. Nr. 3D-327

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi ir siekdama įgyvendinti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą,

t v i r t i n u Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu, įgyvendinimo taisykles (pridedama).

Žemės ūkio ministrė

Virginija Baltraitienė

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 M. PROGRAMOS PRIEMONĖS „RIZIKOS
VALDYMAS“ VEIKLOS SRITIES „PASĖLIŲ, GYVŪNŲ IR AUGALŲ DRAUDIMO
ĮMOKOS“, SUSIJUSIOS SU PASĖLIŲ IR AUGALŲ DRAUDIMO ĮMOKŲ
KOMPENSAVIMU, ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu, įgyvendinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. gruodžio 2 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2016/142 (OL 2016 L 28, p. 8), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL 2013 L 347, p. 608), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. gruodžio 2 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2016/142 (OL 2016 L 28, p. 8), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL 2014 L 181, p. 48), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 639/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės, ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL 2014 L 181, p. 1), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo (OL 2014 L 255, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. lapkričio 28 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2015/160 (OL 2015 L 27, p. 7), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos

Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos (OL 2014 L 227, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2015/1367 (OL 2015 L 211, p. 7), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. spalio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2015/1839 (OL 2015 L 270, p. 1), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu C(2015)842 (toliau – Programa), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl Valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimą, paskyrimo“ bei atsižvelgiant į Sausros kriterijus atitinkančio stichinio meteorologinio reiškinio užfiksavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 3D-180 „Dėl Sausros kriterijus atitinkančio stichinio meteorologinio reiškinio užfiksavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymą Nr. D1-870 „Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės), Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-924 „Dėl Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės) ir Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir 2016–2020 metų tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015

m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir 2016–2020 metų tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Tiesioginių išmokų taisyklės).

2. Taisyklės parengtos siekiant skatinti žemės ūkio sektoriuje veikiančius subjektus drausti savo produkciją nuo iššalimo ir sausros sukeltų padarinių ir taip valdyti vykdomos ūkinės veiklos riziką.

3. Taisyklės nustato Programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu, įgyvendinimo ir finansavimo tvarką.

4. Sausra ir (arba) iššalimas laikomas įvykiu, jei jis yra užfiksuotas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakyme Nr. D1-870 „Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“ ir (arba) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. kovo 31 d. įsakyme Nr. 3D-180 „Dėl sausros kriterijus atitinkančio stichinio meteorologinio reiškinio užfiksavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytais, stichinio, katastrofinio meteorologinio ir (arba) hidrologinio reiškinio kriterijais ir tvarka.

II SKYRIUS SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

5. Šiose Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

5.1. **Agentūra** – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

5.2. **EŽŪFKP** – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

5.3. **ES** – Europos Sąjunga.

5.4. **Ministerija** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

5.5. **Savivaldybė** – savivaldybės administracija.

6. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

6.1. **Aktyvus žemės ūkio veiklos subjektas** – fizinis arba juridinis asmuo, kuris vykdo žemės ūkio veiklą ir (arba) aktyviai ūkininkauja, vadovaudamasis žemės ūkio ministro įsakymu nustatytais žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijais, ir nevykdo tiesioginėmis išmokomis neremiamos veiklos, išskyrus numatytas išlygas.

6.2. **Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema** (toliau – ŽŪMIS) – prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos reguliavimo srities priskirtų institucijų ir įstaigų teikiamų paslaugų informacinė sistema.

6.3. **Žemės ūkio veikla** – veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą, savos gamybos žemės ūkio produktų perdirbimą, iš jų pagamintų maisto ar ne maisto produktų realizavimą ir (arba) geros agrarinės ir aplinkosauginės žemės būklės palaikymą.

6.4. Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Administravimo taisyklėse ir kituose teisės aktuose.

III SKYRIUS

PRIEMONĖS PRIORITETAI, TIKSLINĖS SRITYS IR KOMPLEKSINIAI TIKSLAI

7. Įgyvendinant Programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos sritį „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“ tiek, kiek ji susijusi su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu (toliau – priemonės veiklos sritis), prisidedama prie ES kaimo plėtros politikos trečiojo prioriteto „Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“ tikslinės srities „Ūkių rizikos prevencijos ir valdymo rėmimas“ įgyvendinimo.

8. Priemonės veiklos srities įgyvendinimas prisideda prie kompleksinio tikslo – inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida.

IV SKYRIUS

REMIAMA VEIKLA

9. Pagal priemonės veiklos sritį remiama augalininkystė, sodininkystė ir daržininkystė užsiimančių ūkio subjektų veikla, susijusi su pasėlių ir augalų, auginamų Lietuvos Respublikos teritorijoje, draudimu nuo iššalimo ir (arba) sausros.

10. Pagal priemonės veiklos sritį remiami sektoriai:

10.1. augalininkystė;

10.2. sodininkystė;

10.3. daržininkystė.

V SKYRIUS

GALIMI PAREIŠKĖJAI

11. Paramos gali kreiptis aktyvus žemės ūkio veiklos subjektas, kuris nepriklausomai nuo to vykdo ar nevykdo tiesioginėmis išmokomis neremiamą veiklą, atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

11.1. pateikia vieną iš įrodymų, susijusių su žemės ūkio svarba, kad:

11.1.1. jo metinė tiesioginių išmokų suma (apskaičiuota bendra visų paramos schemų suma, kurią pareiškėjas turėjo teisę gauti, nors paramos administravimo procese ir buvo taikytos sankcijos

– pagal reglamento (ES) Nr. 639/2014 12 straipsnį), už praėjusius kalendorinius metus, sudaro bent 5 proc. visų pajamų, kurių jis gavo už praėjusius finansinius metus iš ne žemės ūkio veiklos;

11.1.2. jo vykdoma žemės ūkio veikla yra reikšminga, t. y. pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro ne mažiau kaip 33 proc. visų už praėjusius finansinius metus gautų pajamų;

11.1.3. jo pagrindinė veikla ar įmonės tikslas yra žemės ūkio veiklos vykdymas.

11.2. nepriklausomai nuo vykdomos veiklos pobūdžio, už praėjusius metus gavo bendrą ES tiesioginių išmokų sumą (apskaičiuotą bendrą visų paramos schemų sumą, kurią pareiškėjas turėjo teisę gauti, nors paramos administravimo procese ir buvo taikytos sankcijos – pagal reglamento (ES) Nr. 639/2014 12 straipsnį), neviršijančią 5 000 Eur.

VI SKYRIUS

TINKAMUMO SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI PARAMAI GAUTI

12. Paramos paraiškos tinkamumas gauti paramą vertinamas pagal paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis, viešuosiuose registruose esančius duomenis, taip pat pagal dokumentus ir informaciją, gautą iš pareiškėjo po savivaldybės paklausimo (-ų). Jei šie duomenys skiriasi, vadovaujamasi registruose esančiais duomenimis.

13. Pareiškėjas laikomas tinkamu gauti paramą, jeigu:

13.1. paramos paraišką teikia subjektas, šių Taisyklių V skyriuje įvardytas galimu pareiškėju;

13.2. paramos paraiška atitinka šių Taisyklių III skyriuje nurodytus prioritetus, tikslines sritis ir kompleksinę tikslą;

13.3. paramos paraiška yra susijusi su remiama veikla, nurodyta Taisyklių IV skyriuje;

13.4. pareiškėjas užtikrina, kad išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

13.5. pareiškėjas draudžia savo produkciją nuo iššalimo ir (arba) sausros rizikų šiomis sąlygomis:

13.5.1 pagal draudimo sutartį numatomi padengti nuostoliai, kai dėl iššalimo ir (arba) sausros sunaikinama daugiau kaip 30 proc. ūkininko vidutinės metinės praėjusių trejų metų laikotarpio produkcijos (toliau – vidutinė trejų metų produkcija), kaip numatyta reglamento (ES) Nr. 1305/2013 37 straipsnio reikalavimuose;

13.5.2. draudimo liudijimas / draudimo paraiška pasirašomas ne ilgesniam kaip vienam augalų vegetacijos laikotarpiui ir jame turi būti nurodyta:

13.5.2.1. duomenys apie draudimo įmonę ir subjektą, kuriam nuosavybės teise priklauso draudžiama produkcija;

13.5.2.2. kiekvienos augalų rūšies draudimo įmokos suma;

13.5.2.3. kiekvienos augalų rūšies draudimo suma, draudimo laikotarpis, apdraustų augalų plotai pagal augalų rūšis ir rizikos nuo kurių draudžiamasi bei 30 proc. kiekvienos apdraustos produkcijos rūšies vidutinė metinė trejų metų produkcija;

13.5.2.4. subjekto įsipareigojimas imtis būtinų rizikos prevencijos priemonių.

14. Draudimo liudijime nereikalaujama nurodyti pareiškėjo būsimos gamybos tipo ar apimties ir nesiekama to nustatyti.

15. Aktyvaus žemės ūkio veiklos subjekto kiekvienos apdraustos produkcijos rūšies vidutinė metinė trejų metų produkcija apskaičiuojama pagal tos savivaldybės, kurioje yra registruotas aktyvaus žemės ūkio veiklos subjekto ūkis, Lietuvos statistikos departamento oficialiai skelbiamą vidutinį metinį praėjusių trejų metų produkcijos rūšies derlingumą tonomis iš hektaro.

VII SKYRIUS ĮSIPAREIGOJIMAI

16. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai įsipareigoja:

16.1. kad draudimo liudijime nurodytas augalo rūšies bendras apdraustas plotas negali būti didesnis nei nurodytas bendras tos pačios augalo rūšies plotas deklaruotas žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotų deklaravimo dokumentuose. Tais atvejais, kai toje pačioje vietoje per augalų vegetaciją sodinami ar sėjami augalai daugiau nei vieną kartą ir apie tai yra nurodyta draudimo dokumentuose, vienu vegetacijos laikotarpiu augančių augalų rūšies plotas negali būti didesnis negu deklaruotas bendras šių augalų plotas;

16.2. pasėliai ar augalai, už kurių draudimą prašoma paramos, auginami Lietuvos Respublikos teritorijoje.

VIII SKYRIUS PARAMOS DYDIS IR INTENSYVUMAS

17. Pagal priemonės veiklos sritį, nepaisant to, įvyko draudžiamasis įvykis ar ne, pareiškėjui, apdraudusiam pasėlius ir (arba) augalus nuo iššalimo ir (arba) sausros, kai draudžiamasi nuo didesnių kaip 30 proc. produkcijos nuostolių, kompensuojama 65 proc. draudimo įmokos sumos, atsižvelgiant į didžiausiuosius draudimo įmokų įkainius 1 ha deklaruoto ploto pagal augalų rūšis (augalų rūšys nurodytos 1 priede), kurie nustatomi atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

IX SKYRIUS TINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

18. Tinkamos finansuoti išlaidos – visos draudimo įmokos sumos pagal šių Taisyklių reikalavimus atitinkančią draudimo sutartį sumokėjimo draudimo įmonei išlaidos:

18.1. faktiškai patirtos ir pagrįstos dokumentų originalais arba teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis;

18.2. patirtos ne anksčiau kaip nuo paramos paraiškos pateikimo savivaldybei dienos.

19. Taisyklių 18 punkte nurodytos išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama pagal paramos paraišką neskiriama arba jeigu jos patirtos nesilaikant pirkimo procedūrų, numatytų Taisyklių X skyriuje.

X SKYRIUS PIRKIMO PROCEDŪROS

20. Pasėlių ir augalų draudimo paslaugų pirkimo procedūros turi būti vykdomos šių Taisyklių ir Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

21. Siekdami, kad patirtos išlaidos būtų laikomos tinkamomis finansuoti, pareiškėjai, jei jie nėra perkančiosios organizacijos, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme, pasėlių ir augalų draudimo paslaugų pirkimus organizuoja vadovaudamiesi Prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklėmis, o jei pareiškėjai yra perkančiosios organizacijos – vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis. Pasėlių ir augalų draudimo paslaugų pirkimas negali būti vykdomas naudojantis Agentūros internetine svetaine www.nma.lt.

22. Tinkamomis teikti pasėlių ir augalų draudimo paslaugas pripažįstamos draudimo įmonės ar kitų Ekonominės erdvės valstybių draudimo įmonių filialai, turintys teisę vykdyti turto draudimo veiklą pagal Lietuvos Respublikos draudimo įstatymą.

XI SKYRIUS PARAIŠKŲ TEIKIMO TVARKA

23. Kvietimus teikti paramos paraiškas skelbia Agentūra Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

24. Skelbime apie paramos paraiškų priėmimą nurodoma:

24.1. savivaldybių, kuriose priimamos ir registruojamos paramos paraiškos, adresai;

24.2. priemonės veiklos sritis, pagal kurią kviečiama teikti paramos paraiškas;

24.3. paramos paraiškų pateikimo terminas;

24.4. informacija, kur galima rasti priemonės veiklos srities įgyvendinimo taisykles ir paramos paraiškos formas;

24.5. kita Agentūros nustatyta informacija.

25. Pareiškėjas teikia vieną paramos paraišką daliai draudimo įmokų kompensuoti pagal vieną draudimo sutartį vienam vegetacijos laikotarpiui.

26. Paramos paraiškos forma pateikiama šių Taisyklių 2 priede ir skelbiama ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse adresais: www.zum.lt ir www.nma.lt. Dokumentai, kurie turi būti pateikti kartu su užpildyta paramos paraiška (toliau – susiję dokumentai), išvardyti paramos paraiškos formoje.

27. Paramos paraiška ir susiję dokumentai turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildyta paramos paraiška ir susiję dokumentai nepriimami.

28. Paramos paraiška ir susiję dokumentai turi būti pateikti spausdintine forma (surinkti kompiuteriu) arba užpildyti ranka. Neaiškiai arba neįskaitomai ranka užpildytos paramos paraiškos ir susiję dokumentai nepriimami.

29. Paramos paraiška pateikiama prieš patiriant draudimo įmokų sumokėjimo draudimo įmonei išlaidas savivaldybės, kurioje įregistruota žemės ūkio valda, administracijai asmeniškai, per įgaliotą asmenį ar registruotu paštu. Turi būti pateikiamas vienas originalus paramos paraiškos egzempliorius ir susijusių dokumentų originalai arba kopijos. Kiekvienas paramos paraiškos ir susijusių dokumentų lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu.

30. Paramos paraiškas iš pareiškėjų priima ir jas registruoja savivaldybės darbuotojai vadovaudamiesi su Agentūra suderintais darbo procedūrų aprašais.

31. Pareiškėjas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų turi pranešti savivaldybei apie bet kurių duomenų, pateiktų paramos paraiškoje, taip pat apie kontaktinių duomenų pasikeitimus bei aplinkybių, kurios turi įtakos tinkamam įsipareigojimų vykdymui, atsiradimą. Po Taisyklių 38 punkte nurodyto savivaldybės sprendimo priėmimo, paramos paraiškos (2 priedas) IV skyriuje pateiktų duomenų tikslinti negalima, išskyrus atvejus, kai pareiškėjas pateikia savivaldybei įrodymus, kad duomenų iki sprendimo priėmimo negalėjo patikslinti dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių. Šiame punkte nurodytą informaciją pareiškėjas pateikia Taisyklių 29 punkte nurodytais būdais.

XII SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ VERTINIMAS

32. Paramos paraiškų vertinimo procesą organizuoja ir paramos paraiškas vertina savivaldybės darbuotojai vadovaudamiesi su Agentūra suderintais ir iki paraiškų surinkimo pradžios patvirtintais darbo procedūrų aprašais.

33. Paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 10 darbo dienų nuo jos užregistravimo savivaldybėje dienos. Į 10 darbo dienų paramos paraiškų vertinimo terminą

neįskaičiuojami paklausimų pareiškėjui ar kitoms institucijoms dėl papildomos informacijos pateikimo ir atsakymų gavimo terminai.

34. Užregistravus paramos paraišką, patikrinama, ar:

34.1. paramos paraiška pateikta ir reikalaujami dokumentai pateikti nepasibaigus kvietime teikti paramos paraiškas nurodytam paramos paraiškų pateikimo terminui;

34.2. paramos paraiška ir reikalaujami dokumentai pateikti vienu iš Taisyklių 29 punkte nurodytų būdų;

34.3. pateikta paramos paraiška atitinka Taisyklių 2 priede nustatytą paramos paraiškos formą ir Taisyklių 26–29 punktuose nustatytus reikalavimus;

34.4. pateikti visi paramos paraiškos formoje išvardyti dokumentai;

34.5. pareiškėjas atitinka Taisyklių V skyriuje nustatytus reikalavimus;

34.6. paramos paraiška atitinka priemonės veiklos srities prioritetus, tikslines sritis ir kompleksinius tikslus, nurodytus Taisyklių III skyriuje;

34.7. paramos paraiška ir draudimo paraiška atitinka tinkamumo sąlygas ir reikalavimus gauti paramą, nurodytus Taisyklių VI skyriuje;

34.8. pasėlių ir (arba) augalų draudimo paslaugų pirkimas atliktas laikantis pirkimo procedūrų, numatytų Taisyklių X skyriuje. Tuo atveju, kai pareiškėjas paramos paraiškoje nurodė, kad pareiškėjas yra perkančioji organizacija ir pasėlių ir (arba) augalų draudimo paslaugos pirkimą atliko vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, savivaldybė nedelsdama kreipiasi raštu ir (arba) el. paštu į Agentūrą, prašydama įvertinti pareiškėjo atlikto pasėlių ir (arba) augalų draudimo paslaugų pirkimo tinkamumą ir informuoti apie įvertinimo rezultatus;

34.9. numatomos patirti išlaidos tinkamos finansuoti pagal pateiktą paramos paraišką ir susijusius dokumentus.

35. Siekdama įvertinti pareiškėjų atitiktį Taisyklių V skyriuje numatytiems reikalavimams, savivaldybė:

35.1. patikrina pareiškėjo ūkininko ūkio registraciją teisės aktų nustatyta tvarka arba pareiškėjo pagal Taisyklių 2 priedo IV skyriaus 2.3 papunktį pateiktų dokumentų atitiktį 11.1.3 papunkčio reikalavimui;

35.2. jei pareiškėjas nėra įregistravęs ūkininko ūkio teisės aktų nustatyta tvarka ir dokumentais nepagrindė Taisyklių 2 priedo IV skyriaus 2.3 papunktyje numatyto reikalavimo – elektroniniu paštu kreipiasi į Agentūrą prašydama įvertinti pareiškėjo atitiktį 11.1.1, 11.1.2 ir (arba) 11.2 papunkčiuose nurodytiems reikalavimams ir informuoti savivaldybę apie patikrinimo rezultatus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

36. Iškilus klausimų, susijusių su paramos paraiškos vertinimu, savivaldybė gali paprašyti pareiškėjo pateikti papildomus dokumentus ar trūkstamą informaciją, nurodydama duomenų pateikimo terminą, kuris negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų. Šiuo atveju savivaldybė pareiškėjui išsiunčia pranešimą raštu ir (arba) el. paštu, jeigu asmuo paramos paraiškoje sutiko, kad informacija jam būtų teikiama tokiu būdu. Per savivaldybės nustatytą terminą nepateikus reikalaujamų dokumentų ar trūkstamos informacijos, paramos paraiška atmetama.

37. Savivaldybei gavus informacijos, kad dėl pareiškėjo veiklos yra pradėtas ar atliekamas ikiteisminis tyrimas, galintis turėti įtakos įgyvendinant paramos paraiškoje nurodytą veiklą, savivaldybė sustabdo paramos paraiškos vertinimą, kol bus gautos teisėsaugos institucijų išvados, ir apie tai informuoja ministeriją ir Agentūrą.

38. Savivaldybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatomis, sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskystimo priima ir informuoja pareiškėjus per 10 darbo dienų registruotu raštu ir el. paštu, jei asmuo paramos paraiškoje sutiko, kad informacija jam būtų teikiama tokiu būdu. Pranešime apie skiriamą paramą privalo būti nurodyta, kad šią paramą iš dalies finansuoja EŽŪFKP, ir apskaičiuotas preliminarus paramos sumos dydis, nurodant, kad tokio dydžio paramos suma bus išmokama tuo atveju, jei draudimo sutartis per jos galiojimo laikotarpį nebus tikslinama ar nutraukta ir jei bus tenkinamos kitos paramos skyrimo sąlygos. Draudimo sutarties tikslinimo arba nutraukimo atveju apie perskaičiuotą paramos sumos dydį savivaldybė informuoja Taisyklių 55 punkte nustatyta tvarka. Pranešimuose apie priimtą sprendimą neskirti paramos privalo būti nurodyti sprendimo priėmimo pagrindai ir sprendimo apskundimo tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

39. Pareiškėjas tampa paramos gavėju nuo sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimo dienos.

40. Agentūra:

40.1. gavusi iš savivaldybės Taisyklių 34.8 papunktyje nurodytą paklausimą:

40.1.1. atlieka pareiškėjo atlikto pasėlių ir (arba) augalų draudimo paslaugų pirkimo tinkamumo įvertinimą darbo procedūrų aprašuose nustatyta tvarka;

40.1.2. patikrinusi, ar pasėlių ir (arba) augalų draudimo paslaugų pirkimas atliktas tinkamai, apie patikrinimo rezultatus raštu informuoja savivaldybę.

40.2. gavusi iš savivaldybės Taisyklių 35.2 papunktyje nurodytą paklausimą:

40.2.1. patikrina, ar pareiškėjas atitinka šių Taisyklių 11.2 papunkčio reikalavimą;

40.2.2. jei pareiškėjas neatitinka šių Taisyklių 11.2 papunkčio reikalavimo, patikrina, ar pareiškėjas atitinka šių Taisyklių 11.1.1 ir (arba) 11.1.2 papunkčiuose nurodytus kriterijus pagal

Pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamų ir (arba) tiesioginių išmokų sumos dalį, būtiną žemės ūkio veiklos subjektų aktyvumui įrodyti, per praėjusius kalendorinius metus, numatytą Žemės ūkio veiklos svarbos įrodymo kriterijų, pagal kuriuos skaičiuojama pajamų ir (arba) tiesioginių išmokų sumos dalis, įvertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 3D-541 „Dėl Žemės ūkio veiklos svarbos įrodymo kriterijų, pagal kuriuos skaičiuojama pajamų ir (arba) tiesioginių išmokų sumos dalis, įvertinimo metodikos patvirtinimo“, priede;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

40.2.3. atlikusi patikrinimus Taisyklių 40.2.1 ir (arba) 40.2.2 papunkčiuose nustatyta tvarka, apie patikrinimo rezultatus raštu ir (arba) el. paštu informuoja savivaldybę.

41. Jei pareiškėjas mirė po paramos paraiškos pateikimo, bet iki sprendimo skirti paramą priėmimo dienos, paramos paraiška išregistruojama.

42. Paramos gavėjui mirus ar esant nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėms, dėl kurių paramos gavėjas negali vykdyti prisiimtų įsipareigojimų po sprendimo skirti paramą priėmimo, pareiškėjo prisiimti įsipareigojimai gali būti perduoti asmeniui, perimančiam paramos gavėjo įsipareigojimus ir tęsiančiam veiklą, jeigu jis įsipareigojimų perėmimo metu atitinka pareiškėjo tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus. Asmuo, perimantis paramos gavėjo įsipareigojimus, pateikia savivaldybei rašytinį prašymą dėl įsipareigojimų perėmimo ir paramos gavėjo mirties arba nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių patvirtinimo dokumentus.

XIII SKYRIUS MOKĖJIMO DOKUMENTŲ TEIKIMO, VERTINIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

43. Paramos gavėjas, sumokėjęs draudimo įmonei visas draudimo sutartyje nurodytas draudimo įmokas bei einamaisiais metais deklaravęs žemės ūkio naudmenas pagal Tiesioginių išmokų taisyklės, nuo einamųjų metų birželio 1 d. iki einamųjų metų rugpjūčio 15 d. savivaldybei pateikia:

43.1. draudimo sutartį bei visų jos pakeitimų (tuo atveju, jei draudimo sutartis per jos galiojimo laikotarpį buvo tikslinama ar buvo nutraukta) kopijas;

43.2. visų įvykusių draudiminių įvykių (jei jų buvo) žalų pranešimų originalus arba kopijas, paaiškinimus dėl augalų atsėjimo ar atsodinimo, jeigu drausti plotai yra didesni negu deklaruoti;

43.3. visų draudimo sutartyje nurodytų draudimo įmokų sumokėjimo patvirtinimo dokumentų kopijas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

44. Taisyklių 43.1–43.3 papunkčiuose nurodyti dokumentai (toliau – mokėjimo dokumentai) pateikiami savivaldybei asmeniškai, per įgaliotą asmenį ar registruotu paštu. Turi būti pateikiami mokėjimo dokumentų originalai arba kopijos, patvirtintos paramos gavėjo parašu. Kiekvienas mokėjimo dokumento lapas turi būti patvirtintas paramos gavėjo parašu.

45. Pagal šias Taisykles tinkamais laikomi tik tie paramos gavėjų atsiskaitymai su draudimo įmonėmis, kurie vykdyti per finansines institucijas.

46. *Neteko galios nuo 2016-10-18*

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

47. Mokėjimo dokumentus iš pareiškėjų priima ir juos registruoja savivaldybės darbuotojai vadovaudamiesi su Agentūra suderintais darbo procedūrų aprašais.

48. Savivaldybės darbuotojai ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo 43 punkte nurodytų dokumentų gavimo atlieka paramos gavėjo pateiktų dokumentų tikrinimą. Į 10 darbo dienų dokumentų vertinimo terminą neįskaičiuojami paklausimų paramos gavėjui ar kitoms institucijoms dėl papildomos informacijos pateikimo ir atsakymų gavimo terminai.

49. Mokėjimo dokumentų vertinimo procesą organizuoja bei pateiktus dokumentus vertina savivaldybės darbuotojai vadovaudamiesi darbo procedūrų aprašais.

50. Paramos gavėjas dėl pateisinamų priežasčių norėdamas pratęsti mokėjimo dokumentų pateikimo terminą, savivaldybei iki Taisyklių 43 punkte nurodyto termino pabaigos Taisyklių 44 punkte nurodytais būdais pateikia argumentuotą prašymą dėl termino pratęsimo. Visais atvejais dokumentų pateikimo terminas negali būti pratęstas daugiau nei 30 kalendorinių dienų.

51. Priėmus mokėjimo dokumentus, patikrinama, ar:

51.1. reikalaujami dokumentai pateikti nepasibaigus dokumentų pateikimo terminui;

51.2. reikalaujami dokumentai pateikti vienu iš Taisyklių 44 punkte nurodytų būdų;

51.3. pateikti visi reikalaujami dokumentai;

51.4. pateikti dokumentai atitinka šių Taisyklių 43–45 punktuose nustatytus reikalavimus;

51.5. pagal pateiktus mokėjimo dokumentus pareiškėjas atitinka tinkamumo sąlygas ir reikalavimus gauti paramą, nurodytus Taisyklių VI skyriuje;

51.6. paramos gavėjas laikosi įsipareigojimų, nurodytų Taisyklių VII skyriuje;

51.7. ar išlaidos tinkamos finansuoti pagal Taisyklių IX skyriuje nustatytus reikalavimus.

52. Savivaldybė, įvertinusi pateiktus mokėjimo dokumentus, paramos gavėjui apskaičiuotą mokėtinos paramos sumos dydį, apie kurį paramos gavėjas buvo informuotas Taisyklių 38 punkte nustatyta tvarka, perskaičiuoja tuo atveju, jei:

52.1. pakeitus draudimo sutartį keitėsi apdraustų pasėlių ir augalų plotas, draudimo suma ir (arba) draudimo įmokos suma arba jeigu draustas plotas yra didesnis negu deklaruotas;

52.2. draudimo sutartis buvo nutraukta ir dėl to paramos gavėjas sumokėjo mažesnę draudimo įmokos sumą, nei buvo nurodyta savivaldybei kartu su paramos paraiška pateiktoje draudimo sutartyje, arba dalis paramos gavėjo sumokėtos draudimo įmokos sumos buvo jam grąžinta.

53. Iškilus klausimų, susijusių su dokumentų vertinimu, savivaldybė gali paprašyti paramos gavėjo pateikti papildomus dokumentus ar trūkstamą informaciją, nurodyma duomenų pateikimo terminą, kuris negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų. Šiuo atveju savivaldybė paramos gavėjui išsiunčia pranešimą raštu ir (arba) el. paštu, jeigu asmuo paramos paraiškoje sutiko, kad informacija jam būtų teikiama tokiu būdu.

54. Per savivaldybės nustatytą terminą nepateikęs reikalaujamų dokumentų ar trūkstamos informacijos, mokėjimo dokumentai vertinami pagal turimus duomenis.

55. Savivaldybė apie patikslintą mokėtinos paramos sumos dydį ar priimtą sprendimą paramos neskirti registruotu laišku informuoja paramos gavėją per 10 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo, nurodyma sprendimo priėmimo pagrindus ir sprendimo apskundimo tvarką. Jei paramos suma, apie kurią paramos gavėjas buvo informuotas 38 punkte nustatyta tvarka, nesikeičia, paramos gavėjas pakartotinai nėra informuojamas.

56. Savivaldybė, per 5 darbo dienas nuo paramos gavėjo pateiktų mokėjimo dokumentų paramai gauti tikrinimo pabaigos (Taisyklių 55 punktas) suveda į ŽŪMIS šių Taisyklių 3 priede nurodytus duomenis apie lėšų poreikį daliai draudimo įmokų kompensuoti.

57. Agentūra, gavusi Taisyklių 56 punkte nurodytus duomenis:

57.1. atlieka patikrą vietoje darbo procedūrų aprašuose nustatyta tvarka;

57.2. el. paštu kreipiasi į draudimo įmones dėl gautų duomenų patikrinimo, pateikdama Taisyklių 4 priede nurodytus duomenis apie visus paramos gavėjus bei draudimo įmokų sumas, ir informacijos apie apdraustų laukų geografinę padėtį suteikimo.

58. Agentūra, gavusi iš draudimo įmonių informaciją apie paramos gavėjus ir sumokėtas draudimo įmokų sumas (draudimo įmonės informaciją teikia pagal Agentūros ir draudimo įmonės dvišalėje sutartyje suderintas duomenų teikimo formas ir terminus), atrenka visas draudimo sutartis, dėl kurių nustatyti neatitikimai, ir atlieka duomenų administracinę patikrą darbo procedūrų aprašuose nustatyta tvarka.

59. Agentūrai gavus informacijos, kad dėl pareiškėjo veiklos yra pradėtas ar atliekamas ikiteisminis tyrimas, galintis turėti įtakos įgyvendinant paramos paraiškoje nurodytą veiklą, Agentūra sustabdo pareiškėjo duomenų administracinę patikrą, kol bus gautos teisėsaugos institucijų išvados, ir apie tai informuoja ministeriją ir savivaldybę.

60. Agentūra apie patikros vietoje metu ir duomenų administracinės patikros metu nustatytus neatitikimus ir (ar) kitas vertinimo metu rastas klaidas raštu ir (ar) el. paštu informuoja

savivaldybę. Savivaldybė gavusi minėtą informaciją, patikslina duomenis ŽŪMIS bei sprendimus ir apie tai informuoja Agentūrą ir atitinkamą paramos gavėją Taisyklių 55 punkte nurodytu būdu.

61. Paramos lėšoms išmokėti taikomas išlaidų kompensavimo būdas.

62. Agentūra, ne rečiau kaip vieną kartą per ketvirtį, užsako lėšas ir išmoka jas paramos gavėjams Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

63. Informacija apie paramos gavėjus skelbiama Agentūros interneto svetainėje www.nma.lt, nurodant priemonės pavadinimą, paramos gavėjo vardą ir pavardę arba pavadinimą ir sumas, kurias gavo kiekvienas paramos gavėjas.

64. Visa paramos suma išmokama tiesiogiai paramos gavėjui. Paramos gavėjui apskaičiuota paramos suma išmokama per metus, nuo sprendimo skirti paramą priėmimo. Kai Agentūra dėl nuo jos valios nepriklausančių aplinkybių negali išmokėti visos paramos sumos per metus, parama išmokama per kitus dvejus kalendorinius metus nuo sprendimo skirti paramą priėmimo, bet ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. Pasibaigus šiame punkte nurodytiems terminams, parama nebeišmokama.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

65. Parama mokama neatsižvelgiant į tai, ar draudžiamasis įvykis įvyko, ar ne.

66. Paramos gavėjas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų Taisyklių 44 punkte nurodytais būdais turi pranešti savivaldybei apie mokėjimo dokumentų pasikeitimus.

XIV SKYRIUS SANKCIJOS

67. Netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiam) projektą paramos gavėjui gali būti taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos.

68. Pagal priemonės veiklos sritį pareiškėjui arba paramos gavėjui nesilaikant teisės aktų reikalavimų ar pažeidžiant paramos paraiškos sąlygas, numatomos sankcijų rūšys: paramos sumažinimas, paramos neskylimas ir (arba) paramos susigrąžinimas, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo.

69. Detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatyta Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“.

70. Paramos suma neišmokama paramos gavėjui, jeigu Agentūra administracinės patikros metu nustato, kad:

70.1. paramos gavėjas ar jo pateikti dokumentai neatitinka Taisyklių VI skyriuje nustatytų sąlygų ir reikalavimų;

70.2. paramos gavėjas nėra sumokėjęs visos draudimo sutartyje nustatytos draudimo įmokos sumos.

71. Paramos suma arba jos dalis neišmokama paramos gavėjui, kai patikros vietoje metu nustatoma, jog deklaruotas pagal Tiesioginių išmokų taisyklės pasėlių ir (arba) augalų plotas (toliau – deklaruotas plotas) yra mažesnis negu nurodytas draudimo sutartyje (skaičiuojama kiekvienai pasėlių ir (arba) augalų rūšiai atskirai), (ir) arba pasėlių ir (arba) augalų rūšis nesutampa su nurodyta draudimo sutartyje (toliau – nustatytas plotas):

71.1. paramos suma mokama už patikros vietoje metu nustatytą plotą, jeigu nustatytas plotas už deklaruotą plotą ne didesnis kaip 3 proc. arba ne didesnis kaip 2 ha;

71.2. apskaičiuota mokėtina paramos suma mažinama dvigubu nustatyto ir deklaruoto ploto skirtumu, jeigu nustatytas plotas už deklaruotą plotą didesnis kaip 3 proc. arba didesnis kaip 2 ha, bet ne didesnis kaip 20 proc.;

71.3. parama neskiriama, jeigu nustatytas plotas už deklaruotą plotą yra didesnis nei 20 proc.

72. Paramos gavėjui pažeidus pirkimų vykdymo tvarką, sankcijos taikomos pagal Sankcijų paramos gavėjams, pažeidusiems pirkimų vykdymo tvarką, taikymo metodiką, patvirtintą Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. BR1-83 „Dėl Sankcijų paramos gavėjams, pažeidusiems pirkimų vykdymo tvarką, taikymo metodikos patvirtinimo“.

73. Gražintinos lėšos, susidariusios įgyvendinant Taisyklės, administruojamos vadovaujantis Gražintinių lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio fondų priemonės, administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 137 „Dėl Gražintinių lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio fondų priemonės, administravimo taisyklių patvirtinimo“.

74. Sankcijos netaikomos, jei nustatytų reikalavimų nesilaikoma dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių.

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

75. Ministerijos prašymu, Agentūra teikia ministerijai jos prašomą informaciją, susijusią su pagal šias Taisykles teikiama parama.

76. Dokumentų saugojimo, sprendimų apskundimo tvarką ir kitus klausimus, neaptartus šiose Taisyklėse, reglamentuoja Administravimo taisyklės ir kiti teisės aktai.

77. Pareiškėjai, gavę išmokas neteisėtai, arba asmenys, prisidėję prie neteisėtų išmokų gavimo (sąmoningai patvirtinę klaidingus duomenis), atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Priedų pakeitimai:

3D-327 1 priedo pakeitimas pagal 3D-596

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

3D-327 2 priedo pakeitimas pagal 3D-596

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-596](#), 2016-10-17, paskelbta TAR 2016-10-17, i. k. 2016-25257

Dėl žemės ūkio ministro 2016 m. gegužės 25 d. įsakymo Nr. 3D-327 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu, įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo